

МИНИСТЕРСТВО НА ОБРАЗОВАНИЕТО И НАУКАТА
СОУ "ДИМИТЪР БЛАГОЕВ"

ГР. СВИЩОВ, УЛ. "ПАНГЕЛОВ" № 17 ☎ 6-05-41 ДИРЕКТОР; 6-05-91 ПОМ.ДИРЕКТОР
E-mail: soudblagoev@gmail.com

КОНСПЕКТ

ПО БЪЛГАРСКИ ЕЗИК И ЛИТЕРАТУРА

задължителна подготовка - X клас

Устен изпит

1. Ренесанс - особености. Литература на Ренесанса. "Дон Кихот" - Сюжет, композиция, герои.
"Хамлет" - проблеми и герои.
2. Класицизъм - обща характеристика. "Тартюф" - общочовешки проблеми в трагедията.
3. Просвещение - особености. "Робинзон Крузо" - себедоказването на човека в романа.
4. Романтизъм - особености. "Граф Монте Кристо" - творческа история, сюжет.
5. Социален реализъм в литературата на XIX в. - особености. "Дядо Горио" - сюжет, образна система.
6. Модернизъм. Литература на европейския модернизъм. "Цветя на злото" - образът на големия град.
7. Възраждане - същност, периоди, национална специфика. "История славянобългарска" - историческото съзнание и родовата памет.
8. "Изворът на белоногата", П.Р. Славейков - композиция, фолклорна традиция
9. "Българи от старо време", Л. Каравелов - тема, идея, сюжет.
10. "Криворазбраната цивилизация", Д. Войников - възрожденското разбиране за цивилизация и цивилизованост.
11. Текстобразуващи езикови средства в научния текст. Жанрови разновидности.
12. Употреба на езикови средства в текста на художествената творба.
Задължителност и свобода при употреба на езикови средства в художествен

МИНИСТЕРСТВО НА ОБРАЗОВАНИЕТО И НАУКАТА
СОУ "ДИМИТЪР БЛАГОЕВ"

ГР. СВИЩОВ, УЛ. "П.АНГЕЛОВ" № 17 ☎ 6-05-41 ДИРЕКТОР; 6-05-91 ПОМ.ДИРЕКТОР

E-mail: soudblagoev@gmail.com

текст.

13. Литературнокритическият текст - посредник между автора на художествената творба и читателя.
14. Есето като аргументативен тип текст.
15. Есе с комуникативна задача информиране.
16. Изграждане на аргументативна верига в есе с комуникативна задача информиране.
17. Есе с комуникативна задача убеждаване.
18. Изграждане на аргументативна верига в есе с комуникативна задача убеждаване.
19. Есе с допълнителна комуникативна задача.
20. Публично изказване. Езикови средства за изразяване на чувства и оценки.
"Езикът" на тялото.

Писмен изпит

1. Дон Кихот - безумец и мъдрец (интерпретативно съчинение).
2. "Тартюф" - срещата на здравия разум с фалша и лицемерието (интерпретативно съчинение).
3. Образът на Гергана като идеал за съвършенство в поемата "Изворът на белоногата" (интерпретативно съчинение)
4. Любовта - изпитание за свободни хора (есе).
5. Единство на доброто и злото у човека (есе).

Учебна литература:

1. БЪЛГАРСКИ ЕЗИК ЗА 10 КЛАС, Милена Васева и колектив, Изд. "Д-р Иван Богоров"
2. ЛИТЕРАТУРА ЗА 10 КЛАС, Клео Протохристова и колектив, Изд. "Анубис"

МИНИСТЕРСТВО НА ОБРАЗОВАНИЕТО И НАУКАТА
СОУ "ДИМИТЪР БЛАГОЕВ"

ГР. СВИЦОВ, УЛ. "П.АНГЕЛОВ" № 17 ☎ 6-05-41 ДИРЕКТОР; 6-05-91 ПОМ.ДИРЕКТОР

E-mail: soudblagoev@gmail.com

КРИТЕРИИ ЗА ОЦЕНЯВАНЕ НА ПИСМЕНИТЕ РАБОТИ НА УЧЕНИЦИТЕ ПО БЪЛГАРСКИ ЕЗИК И ЛИТЕРАТУРА

Оценяването е съобразено с ДОИ за създаване на устни и писмени ученически текстове (преразказ, съчинение, есе), които са предвидени в учебната програма.

Проверката на тестове се извършва с предварително заявен брой точки за всеки въпрос (изборен или отворен) и скала, приравняваща броя точки към определена цифрова оценка по формулата: $\frac{n}{k} * 4 + 2$ (n – получен брой точки, k – общ брой точки);

КРИТЕРИИ ЗА ОЦЕНЯВАНЕ НА ТРАНСФОРМИРАЩ ПРЕРАЗКАЗ

Слаб 2

Допуска фактологични грешки и показва неумение за вярно и изчерпателно предаване на съдържанието в съответствие с развитието на действието. Не се съобразява с дидактическата задача и не познава техниките на сбитото и на подробното преразказване. Не умее да преобразува пряката реч в непряка. Преразказва, като не избира правилно наклонението на глагола и основното глаголно време; допуска грешки при съвместната употреба на глаголните времена и наклонения. Проявява явна езикова некомпетентност. Не откроява графично абзаците; пише неясно и нечетливо.

Предал празен лист. Написал текст, който няма пряко отношение към посочената задача. Писал нечетливо до степен на неразбираемост.

Среден 3

Предава съдържанието като цяло, но пропуска отделни епизоди и допуска смислово несъответствие. Като цяло се съобразява с дидактическата задача, но нарушава смисловата и логическата взаимосвързаност както на художествения текст, така и на преразказа. Преразказва, като допуска единични разсъждения върху отделни структурни елементи на художествения текст. Преобразува неточно и непоследователно пряката реч в непряка. Преразказва в неподходящо основно глаголно време, но успешно съвместява спомагателни глаголни времена и наклонения. Допуска повтарящи се граматични, правописни или пунктуационни грешки; използва еднотипни синтактични конструкции. Допуска повтарящи се лексикални грешки. Слива не повече от два абзаца; не пише с ясна графика главните и малките букви, но отделя думите и редактира четливо текста си при необходимост.

Добър 4

Предава съдържанието като цяло, но пропуска и/или размества епизоди, важни за развитието на действието. Непоследователно изпълнява дидактическата задача, но запазва смисъла на художествения текст. Преразказва, като допуска единични разсъждения върху отделни структурни елементи на художествения текст. Преобразува пряката реч в непряка, но допуска пунктуационни грешки в оформянето ѝ. Преразказва в подходящо основно глаголно време, но допуска единични грешки в неговата употреба. Допуска единични повтарящи се граматични, правописни или пунктуационни грешки; използва еднотипни синтактични конструкции. Допуска повтарящи се лексикални грешки.

Много добър 5

Предава съдържанието в съответствие с развитието на действието, вярно, но сбито. Като цяло се съобразява с дидактическата задача, но предава сбито съществени за изпълнението на дидактическата задача епизоди. Преразказва, като не допуска елементи на разсъждение (от аналитичен и интерпретативен характер). Преобразува пряката реч в непряка, но в синтактичните конструкции използва повтарящи се глаголи. Преразказва в подходящо основно глаголно време, но допуска единични грешки при съвместната употреба на глаголните времена и наклонения. Допуска единични граматични, правописни, лексикални или пунктуационни грешки; използва разнообразни синтактични конструкции. Допуска единични грешки при отделяне на думите и/или при пренасянето им на нов ред.

Отличен 6

Предава съдържанието вярно, изчерпателно и в съответствие с развитието на действието. Напълно се съобразява с дидактическата задача; предава подробно епизодите, които са съществени за изпълнението на дидактическата задача, и сбито – епизодите, които са несъществени, но изграждат смисловата и логическата взаимосвързаност както на художествения текст, така и на преразказа. Преразказва, като не допуска елементи на разсъждение (от аналитичен и интерпретативен характер). Преобразува правилно и последователно пряката реч в непряка и/или полупряка, като не допуска необосновани лексикални повторения. Преразказва в съответствие с дидактическата задача в подходящо основно глаголно време и в съответните му спомагателни времена и наклонения. Не допуска граматични, правописни, лексикални или пунктуационни грешки; използва разнообразни синтактични конструкции. Употребява стилово уместни думи и изрази; използва подходящи синоними при замяна на думи и синтактични конструкции, специфични за езика на писателя. Откроява графично всички абзаци; пише с ясна графика главните и малките букви, отделя думите; редактира четливо текста си при необходимост.

КРИТЕРИИ ЗА ОЦЕНЯВАНЕ НА СБИТ ПЕРЕРАЗКАЗ

Слаб 2

Допуска фактологични грешки и показва неумение за вярно и изчерпателно предаване на съдържанието в съответствие с развитието на действието. Не познава техниките на сбитото преразказване. Не умеє да преобразува пряката реч в непряка. Преразказва, като не избира правилно наклонението на глагола и основното глаголно време; допуска грешки при съвместната употреба на глаголните времена и наклонения. Проявява явна езикова некомпетентност. Не откроява графично абзаците; пише неясно и нечетливо.

Предал празен лист. Написал текст, който няма пряко отношение към посочената задача. Писал нечетливо до степен на неразбираемост.

Среден 3

Предава сбито съдържанието като цяло, но пропуска отделни епизоди или предава излишни подробности. Нарушава смисловата и логическата взаимосвързаност както на художествения текст, така и на преразказа. Преразказва, като допуска единични разсъждения върху отделни структурни елементи на художествения текст. Преобразува неточно и непоследователно пряката реч в непряка. Преразказва в неподходящо основно глаголно време, но успешно съвместява спомагателни глаголни времена и наклонения. Допуска повтарящи се граматични, правописни или пунктуационни грешки; използва еднотипни синтактични конструкции. Допуска повтарящи се лексикални грешки. Слива не повече от два абзаца; не пише с ясна графика главните и малките букви, но отделя думите и редактира четливо текста си при необходимост.

Добър 4

Предава сбито съдържанието като цяло, но пропуска и/или размества епизоди, важни за развитието на действието. Преразказва, като допуска единични разсъждения върху отделни структурни елементи на художествения текст. Преобразува пряката реч в непряка, но допуска пунктуационни грешки в оформянето ѝ. Преразказва в подходящо основно глаголно време, но допуска единични грешки в неговата употреба. Допуска единични повтарящи се граматични, правописни или пунктуационни

грешки; използва еднотипни синтактични конструкции. Допуска повтарящи се лексикални грешки.

Много добър 5

Предава съдържанието в съответствие с развитието на действието и сбито. Преразказва, като не допуска елементи на разсъждение (от аналитичен и интерпретативен характер). Преобразува пряката реч в непряка, но в синтактичните конструкции използва повтарящи се глаголи. Преразказва в подходящо основно глаголно време, но допуска единични грешки при съвместната употреба на глаголните времена и наклонения. Допуска единични граматични, правописни, лексикални или пунктуационни грешки; използва разнообразни синтактични конструкции. Допуска единични грешки при отделяне на думите и/или при пренасянето им на нов ред.

Отличен 6

Вярно, точно и сбито (редуцирано) предава съдържанието в съответствие с оригиналния текст. Не включва извънсюжетни елементи от оригиналния текст (описания, разсъждения и др.)

Не пропуска и/или размества епизоди, важни за развитието на действието. Правилно и последователно преобразува пряката реч в непряка и/или в полупряка реч. Точна и последователна употреба на системата от глаголни времена и наклонения с основно глаголно време, подходящо за сбит преразказ. Точна и уместна употреба на думи и изрази с пряко и с преносно значение. Графично откроява абзаците. Ясно отделя думите и правилно пренася на нов ред. Не допуска граматични, правописни, лексикални или пунктуационни грешки; използва разнообразни синтактични конструкции

КРИТЕРИИ ЗА ОЦЕНЯВАНЕ НА ПОДРОБЕН ПРЕРАЗКАЗ

Слаб 2

Допуска фактологични грешки и показва неумение за вярно и изчерпателно предаване на съдържанието в съответствие с развитието на действието. Не познава техниките на подробното преразказване. Не умеє да преобразува пряката реч в непряка. Преразказва, като не избира правилно наклонението на глагола и основното глаголно време; допуска грешки при съвместната употреба на глаголните времена и наклонения.

Среден 3

Предава подробно съдържанието като цяло, но пропуска отделни епизоди или предава някои епизоди сбито. Нарушава смисловата и логическата взаимосвързаност както на художествения текст, така и на преразказа. Преразказва, като допуска единични разсъждения върху отделни структурни елементи на художествения текст. Преобразува неточно и непоследователно пряката реч в непряка. Преразказва в неподходящо основно глаголно време, но успешно съвместява спомагателни глаголни времена и наклонения. Допуска повтарящи се граматични, правописни или пунктуационни грешки; използва еднотипни синтактични конструкции. Допуска повтарящи се лексикални грешки. Слива не повече от два абзаца; не пише с ясна графика главните и малките букви, но отделя думите и редактира четливо текста си при необходимост.

Добър 4

Предава подробно съдържанието като цяло, но пропуска и/или размества епизоди, важни за развитието на действието. Преразказва, като допуска единични разсъждения върху отделни структурни елементи на художествения текст. Преобразува пряката реч в непряка, но допуска пунктуационни грешки в оформянето ѝ. Преразказва в подходящо основно глаголно време, но допуска единични грешки в неговата употреба. Допуска единични граматични, правописни или пунктуационни грешки; използва еднотипни синтактични конструкции. Допуска повтарящи се лексикални грешки.

Много добър 5

Предава подробно съдържанието в съответствие с развитието на действието. Преразказва, като не допуска елементи на разсъждение (от аналитичен и интерпретативен характер). Преобразува пряката реч в непряка, но в синтактичните конструкции използва повтарящи се глаголи. Преразказва в подходящо основно глаголно време, но допуска единични грешки при съвместната употреба на глаголните времена и наклонения. Допуска единични граматични, правописни, лексикални или пунктуационни грешки; използва разнообразни синтактични конструкции. Допуска единични грешки при отделяне на думите и/или при пренасянето им на нов ред.

Отличен 6

Вярно, точно и подробно предава съдържанието в съответствие с оригиналния текст. Не пропуска и/или размества епизоди, важни за развитието на действието. Правилно и последователно преобразува пряката реч в непряка и/или в полупряка реч. Точна и последователна употреба на системата от глаголни времена и наклонения с основно глаголно време, подходящо за сбит преразказ. Точна и уместна употреба на думи и изрази с пряко и с преносно значение. Графично откроява абзаците. Ясно отделя думите и правилно пренася на нов ред. Не допуска граматични, правописни, лексикални или пунктуационни грешки; използва разнообразни синтактични конструкции.

КРИТЕРИИ ЗА ОЦЕНЯВАНЕ НА ОТГОВОР НА ЛИТЕРАТУРЕН ВЪПРОС

Слаб 2

Неадекватна на поставения проблем теза. Липса на аргументация и илюстративен материал, както и на разсъждения върху структурните елементи на текста и ролята на изразните средства. Проява на явна езикова некомпетентност. Не са открити графично абзаците; напшисаното е неясно и нечетливо.

Предаден празен лист. Написан текст, който няма пряко отношение към посочената задача. Нечетливо писане до степен на неразбираемост.

Среден 3

Неясна теза или липса на ясно формулирана теза. Бедна и незадълбочена аргументация или липса на такава. Липса на логически преход между тезите. Липса на позоваване на литературния текст (цитати, преразказ с функция на илюстрация на аргумент). Единични грешки в употребата на системата от глаголни времена и наклонения с основно глаголно време - сегашно. Не са открити композиционните елементи на ученическия текст (увод, теза, аргументативна част, заключение). Сливане на абзаци. Допускане на повтарящи се граматични, правописни или пунктуационни грешки; използване на еднотипни синтактични конструкции. Допускане на повтарящи се лексикални грешки.

Добър 4

Неясна теза. Недостатъчно подробна аргументация. Липса на логически преход между тезите. Липса на позоваване на литературния текст (цитати, преразказ с функция на илюстрация на аргумент). Единични грешки в употребата на системата от глаголни времена и наклонения с основно глаголно време - сегашно. Не са открити композиционните елементи на ученическия текст (увод, теза, аргументативна част, заключение). Сливане на абзаци. Допускане на единични граматични, правописни или пунктуационни грешки; използване на еднотипни синтактични конструкции. Допускане на повтарящи се лексикални грешки.

Много добър 5

Отчетливо (ясно) заявена теза, адекватна на зададения въпрос. Логическо извеждане на подтези (ако зададеният въпрос предполага повече от една теза). Недостатъчно задълбочено аргументиране на тезата/ на всяка подтеза. Точно и адекватно позоваване на литературния текст (цитати, преразказ с функция на илюстрация на аргумент). Недостатъчни разсъждения върху текстовите структури и върху структурните елементи на художествения текст с цел аргументиране на заявената теза (напр. сюжет/фабула; композиция; художествен образ; герой; художествен детайл;

пейзаж и др.), като и върху ролята на тропите и фигурите на езика в художествения текст съобразно тезата. Обособяване на композиционните елементи на ученическия текст (увод, теза, аргументативна част, заключение) и тяхната адекватност на зададения въпрос. Смесово обвързване на композиционните елементи на ученическия текст. Логически преход между структурните елементи на ученическия текст (между тезата и подтезите, между тезата/подтезата и аргументацията към нея). Правилно и последователно преобразуване на пряка реч в непряка и/или в полупряка реч. Точна и последователна употреба на системата от глаголни времена и наклонения с основно глаголно време – сегашно. Точна и уместна употреба на думи и изрази с пряко и с преносно значение; на термини. Графично открояване на абзаците. Ясно отделяне на думите и правилно пренасяне на нов ред. Епизодични граматични, правописни, лексикални или пунктуационни грешки; използва разнообразни синтактични конструкции.

Отличен 6

Отчетливо (ясно) заявена теза, адекватна на зададения въпрос. Логическо извеждане на подтези (ако зададеният въпрос предполага повече от една теза). Целенасочено и задълбочено аргументиране на тезата/ на всяка подтеза. Точно и адекватно позоваване на литературния текст (цитати, преразказ с функция на илюстрация на аргумент). Разсъждаване върху текстовите структури и върху структурните елементи на художествения текст с цел аргументиране на заявената теза (напр. сюжет/фабула; композиция; художествен образ; герой; художествен детайл; пейзаж и др.). Разсъждаване върху ролята на тропите и фигурите на езика в художествения текст съобразно тезата. Обособяване на композиционните елементи на ученическия текст (увод, теза, аргументативна част, заключение) и тяхната адекватност на зададения въпрос. Смесово обвързване на композиционните елементи на ученическия текст. Логически преход между структурните елементи на ученическия текст (между тезата и подтезите, между тезата/подтезата и аргументацията към нея). Точна и последователна употреба на системата от глаголни времена и наклонения с основно глаголно време – сегашно. Точна и уместна употреба на думи и изрази с пряко и с преносно значение; на термини. Графично открояване на абзаците. Ясно отделяне на думите и правилно пренасяне на нов ред. Не допуска граматични, правописни, лексикални или пунктуационни грешки; използва разнообразни синтактични конструкции.

КРИТЕРИИ ЗА ОЦЕНЯВАНЕ НА СЪЧИНЕНИЕ РАЗСЪЖДЕНИЕ

Слаб 2

Неадекватна на поставения проблем теза. Липса на аргументация и илюстративен материал, както и на разсъждения върху структурните елементи на текста и ролята на изразните средства. Проява на явна езикова некомпетентност. Не са открити графично абзаците, не са открити композиционните елементи на съчинението.

Предаден празен лист. Написан текст, който няма пряко отношение към посочената задача. Нечетливо писане до степен на неразбираемост.

Среден 3

Неясна теза или липса на ясно формулирана теза. Бедна и незадълбочена аргументация или липса на такава. Липса на логически преход между тезите. Липса на позоваване на литературния текст (цитати, преразказ с функция на илюстрация на аргумент). Не са открити композиционните елементи на ученическия текст (увод, теза, аргументативна част, заключение). Сливане на абзаци. Допускане на повтарящи се граматични, правописни или пунктуационни грешки; използване на еднотипни синтактични конструкции. Допускане на повтарящи се лексикални грешки.

Добър 4

Формулирана теза, но недостатъчно подробна аргументация. Липса на логически преход между тезите. Епизодично позоваване на литературния текст (цитати, преразказ с функция на илюстрация на аргумент). Малко разсъждения върху ролята на изразните средства. Не са ясно открити композиционните елементи на ученическия текст (увод, теза, аргументативна част, заключение). Сливане на абзаци. Допускане на единични граматични, правописни или пунктуационни грешки;

използване на еднотипни синтактични конструкции. Допускане на повтарящи се лексикални грешки.

Много добър 5

Отчетливо (ясно) заявена теза, адекватна на зададения въпрос. Логическо извеждане на подтези (ако зададеният въпрос предполага повече от една теза). Недостатъчно задълбочено аргументиране на тезата/ на всяка подтеза. Точно и адекватно позоваване на литературния текст (цитати, преразказ с функция на илюстрация на аргумент). Недостатъчни разсъждения върху текстовите структури и върху структурните елементи на художествения текст с цел аргументиране на заявената теза (напр. сюжет/фабула; композиция; художествен образ; герой; художествен детайл; пейзаж и др.), като и върху ролята на тропите и фигурите на езика в художествения текст съобразно тезата. Обособяване на композиционните елементи на ученическия текст (увод, теза, аргументативна част, заключение) и тяхната адекватност на зададения въпрос. Смесово обвързване на композиционните елементи на ученическия текст. Логически преход между структурните елементи на ученическия текст (между тезата и подтезите, между тезата/подтезата и аргументацията към нея). Графично открояване на абзаците. Ясно отделяне на думите и правилно пренасяне на нов ред. Епизодични граматични, правописни, лексикални или пунктуационни грешки; използва разнообразни синтактични конструкции.

Отличен 6

Познава съдържанието на изучаваната художествена творба и се ориентира в системата на хуманитарните проблеми и ценности. Осъзнава актуалността на разработвания проблем. Показва знания за автора и творбата и умения да ги ситуира в социокултурния контекст на епохата. Осмисля темата и подчинява разработката на нея. Формулира точна, ясна и изчерпателна теза. Изгражда задълбочена, логически последователна и смислово обвързана с темата аргументация. Точно и адекватно се позовава на литературния текст (цитати, преразказ с функция на илюстрация на аргумент), като балансира собствен текст и цитати от художествената творба. Разсъждава върху текстовите структури и върху структурните елементи на художествения текст с цел аргументиране на заявената теза (напр. сюжет/фабула; композиция; художествен образ; герой; художествен детайл; пейзаж и др.). Разсъждава върху ролята на тропите и фигурите на езика в художествения текст съобразно тезата. Прави адекватни изводи и заключения. Обособява композиционните елементи на ученическия текст (увод, теза, аргументативна част, заключение). Оформя графически правилно текста. Не допуска граматични, правописни, лексикални или пунктуационни грешки; използва разнообразни синтактични конструкции.

КРИТЕРИИ ЗА ОЦЕНЯВАНЕ НА ИНТЕРПРЕТАТИВНО СЪЧИНЕНИЕ

Слаб 2

Неадекватна на поставения проблем теза. Липса на аргументация и илюстративен материал, както и на разсъждения върху структурните елементи на текста и ролята на изразните средства. Проява на явна езикова некомпетентност. Не са открити графично абзаците, не са открити композиционните елементи на съчинението.

Предаден празен лист. Написан текст, който няма пряко отношение към посочената задача. Нечетливо писане до степен на неразбираемост.

Среден 3

Неясна теза или липса на ясно формулирана теза. Бедна и незадълбочена аргументация или липса на такава. Липса на логически преход между тезите. Липса на позоваване на литературния текст (цитати, преразказ с функция на илюстрация на аргумент). Не са открити композиционните елементи на ученическия текст (увод, теза, аргументативна част, заключение). Сливане на абзаци. Допускане на повтарящи се граматични, правописни или пунктуационни грешки; използване на еднотипни синтактични конструкции. Допускане на повтарящи се лексикални грешки.

Добър 4

Формулирана теза, но недостатъчно подробна аргументация. Липса на логически преход между тезите. Епизодично позоваване на литературния текст (цитати, преразказ с функция на илюстрация на аргумент). Малко разсъждения върху ролята на изразните средства. Не са ясно открити композиционните елементи на ученическия текст (увод, теза, аргументативна част, заключение). Сливане на абзаци. Допускане на единични граматични, правописни или пунктуационни грешки; използване на еднотипни синтактични конструкции. Допускане на повтарящи се лексикални грешки.

Много добър 5

Отчетливо (ясно) заявена теза, адекватна на зададения въпрос. Логическо извеждане на подтези (ако зададеният въпрос предполага повече от една теза). Недостатъчно задълбочено аргументиране на тезата/ на всяка подтеза. Точно и адекватно позоваване на литературния текст (цитати, преразказ с функция на илюстрация на аргумент). Недостатъчни разсъждения върху текстовите структури и върху структурните елементи на художествения текст с цел аргументиране на заявената теза (напр. сюжет/фабула; композиция; художествен образ; герой; художествен детайл; пейзаж и др.), като и върху ролята на тропите и фигурите на езика в художествения текст съобразно тезата. Обособяване на композиционните елементи на ученическия текст (увод, теза, аргументативна част, заключение) и тяхната адекватност на зададения въпрос. Смесово обвързване на композиционните елементи на ученическия текст. Логически преход между структурните елементи на ученическия текст (между тезата и подтезите, между тезата/подтезата и аргументацията към нея). Графично открояване на абзаците. Ясно отделяне на думите и правилно пренасяне на нов ред. Епизодични граматични, правописни, лексикални или пунктуационни грешки; използва разнообразни синтактични конструкции.

Отличен 6

Познава съдържанието на изучаваната художествена творба и се ориентира в системата на хуманитарните проблеми и ценности. Осъзнава актуалността на разработвания проблем. Показва знания за автора и творбата и умения да ги ситуира в социокултурния контекст на епохата. Осмисля темата и подчинява разработката на нея. Формулира точна, ясна и изчерпателна теза. Изгражда задълбочена, логически последователна и смислово обвързана с темата аргументация. Точно и адекватно се позовава на литературния текст (цитати, преразказ с функция на илюстрация на аргумент), като балансира собствен текст и цитати от художествената творба. Разсъждава върху текстовите структури и върху структурните елементи на художествения текст с цел аргументиране на заявената теза (напр. сюжет/фабула; композиция; художествен образ; герой; художествен детайл; пейзаж и др.). Разсъждава върху ролята на тропите и фигурите на езика в художествения текст съобразно тезата. Прави адекватни изводи и заключения. Обособява композиционните елементи на ученическия текст (увод, теза, аргументативна част, заключение). Оформя графически правилно текста. Не допуска граматични, правописни, лексикални или пунктуационни грешки; използва разнообразни синтактични конструкции.

КРИТЕРИИ ЗА ОЦЕНЯВАНЕ НА ЕСЕ

Слаб 2

Неумение за осмисляне на проблема и интерпретирането му в различни аспекти. Неадекватна на поставения проблем теза. Липса на аргументация или бедна, елементарна аргументация и липса на задълбоченост и целенасоченост. Нехудожествен изказ. Проява на явна езикова некомпетентност. Не са открити графично абзаците, не са открити композиционните елементи на есето. Предаден празен лист. Написан текст, който няма пряко отношение към посочената задача. Нечетливо писане до степен на неразбираемост.

Среден 3

Неосмислена тема. Неясна теза или липса на ясно формулирана теза. Бедна и незадълбочена аргументация или липса на такава. Липса на логически преход между тезите. Неподходящи стилово-езикови средства. Не са открити композиционните елементи на ученическия текст (увод, теза, аргументативна част, заключение). Сливане на абзаци. Допускане на повтарящи се

граматични, правописни или пунктуационни грешки; използване на еднотипни синтактични конструкции. Допускане на повтарящи се лексикални грешки.

Добър 4

Неясна теза. Не са интерпретирани различни аспекти на проблема. Недостатъчно подробна аргументация. Не е изразена категорична лична позиция. Липса на логически преход между тезите. Употреба на неподходящи стилно-езикови средства. Ясно отделяне на думите и правилно пренасяне на нов ред. Не са открити композиционните елементи на ученическия текст (увод, теза, аргументативна част, заключение). Сливане на абзаци. Допускане на единични граматични, правописни или пунктуационни грешки; използване на еднотипни синтактични конструкции. Допускане на повтарящи се лексикални грешки.

Много добър 5

Отчетливо (ясно) заявена теза, адекватна на зададения въпрос. Логическо извеждане на подтези (ако зададеният въпрос предполага повече от една теза). Недостатъчно задълбочено аргументиране на тезата/ на всяка подтеза. Обособяване на композиционните елементи на ученическия текст (увод, теза, аргументативна част, заключение) и тяхната адекватност на зададения въпрос. Смесово обвързване на композиционните елементи на ученическия текст. Логически преход между структурните елементи на ученическия текст (между тезата и подтезите, между тезата/подтезата и аргументацията към нея). Графично открояване на абзаците. Епизодично използване на неподходящи стилно-езикови средства. Ясно отделяне на думите и правилно пренасяне на нов ред. Епизодични граматични, правописни, лексикални или пунктуационни грешки; използва разнообразни синтактични конструкции.

Отличен 6

Недвусмислено изразява лична позиция, провокирана от поставения проблем. Обвързва проблема с актуалния контекст. Използва подходящи стилно-езикови средства за постигане на убедителност и въздействие. Умее да интерпретира различни аспекти на проблема. Осмисля темата и подчинява разработката на нея. Формулира точна, ясна и изчерпателна теза. Изгражда задълбочена, логически последователна и смислово обвързана с темата аргументация. Прави адекватни изводи и заключения. Обособява композиционните елементи на ученическия текст (увод, теза, аргументативна част, заключение). Оформя графически правилно текста. Не допуска граматични, правописни, лексикални или пунктуационни грешки; използва разнообразни синтактични конструкции.